

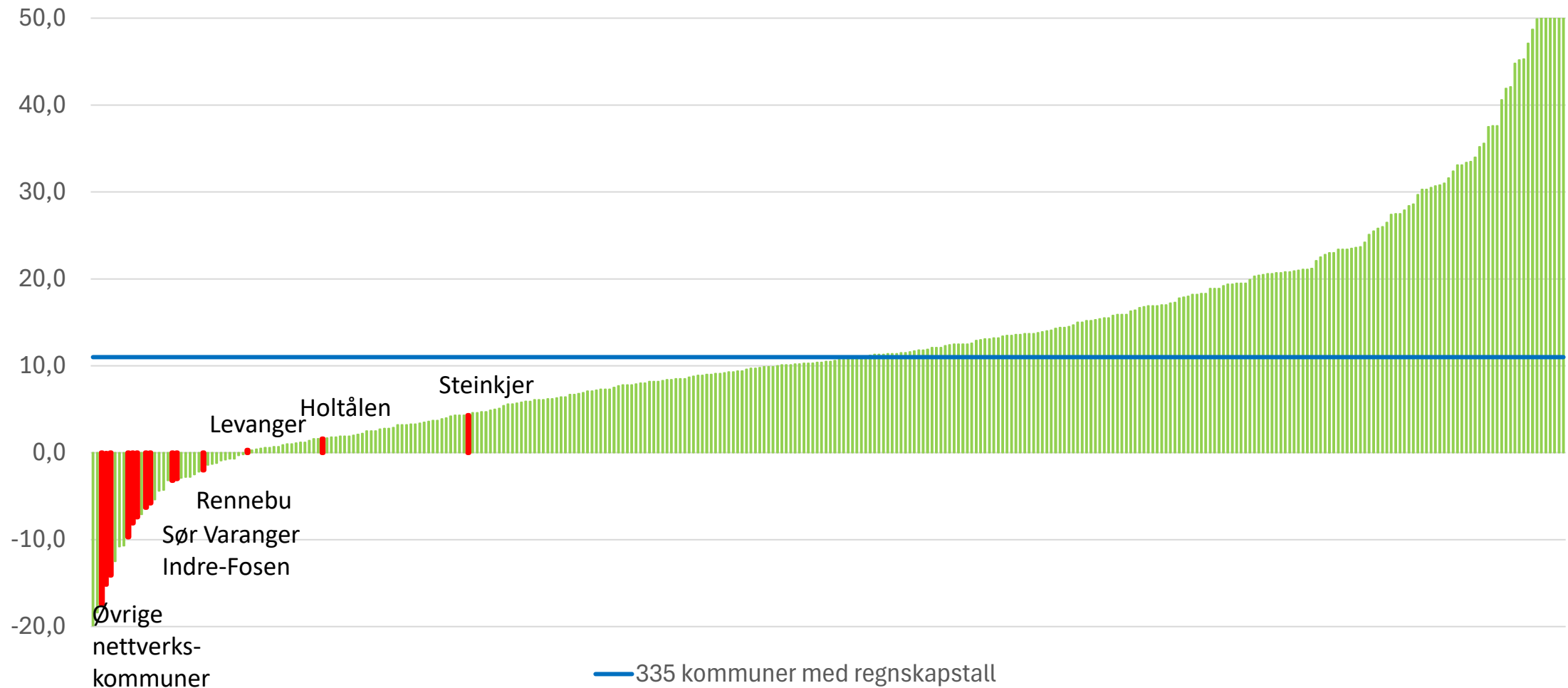
Økonomisk handlingsrom

Rune Bye og Sigmund Engdal, nettverkssamling 23. april 2025

*«En selvstendig, effektiv og
nyskapende kommunesektor»*

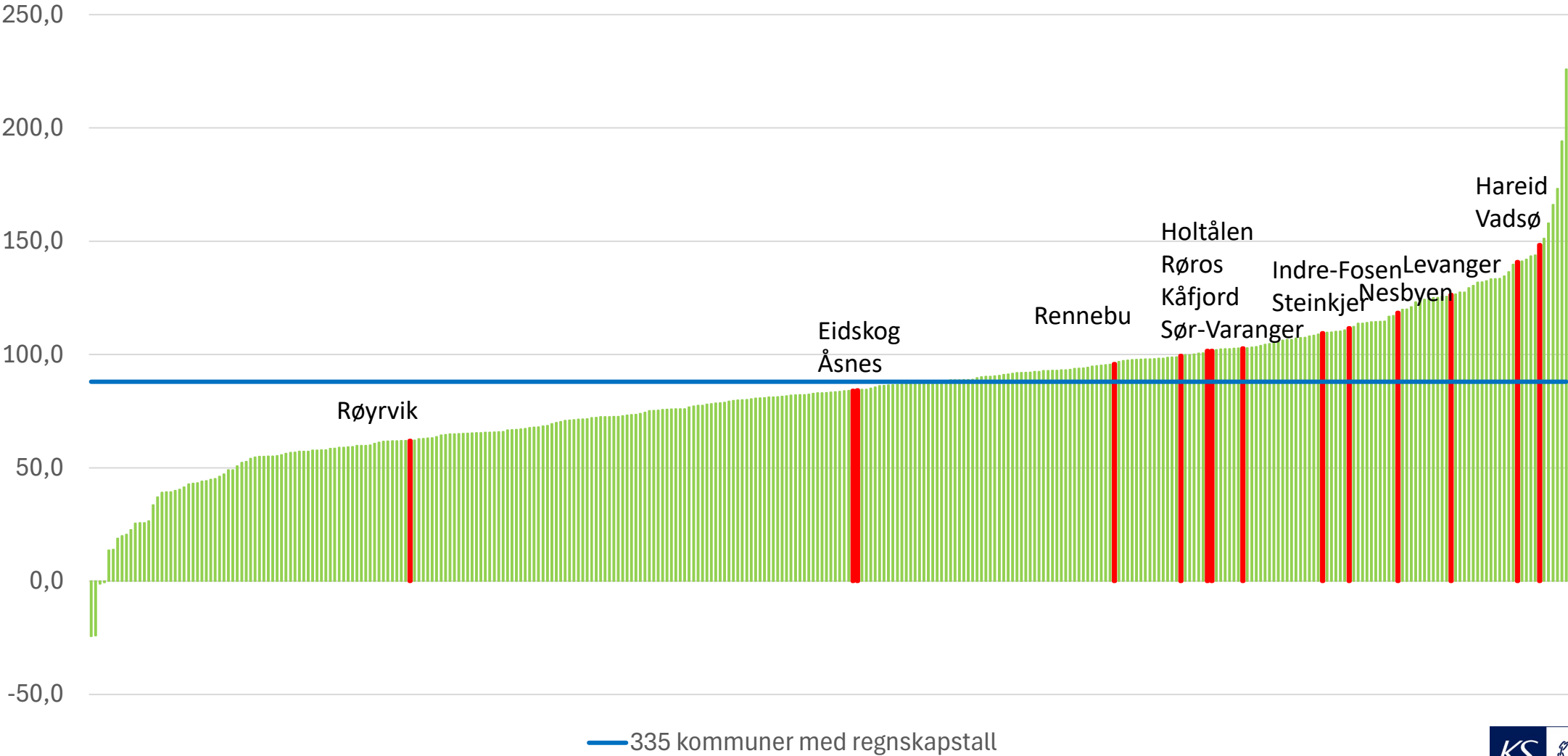
De aller fleste nettverkskommunene har negativ økonomisk buffer (merforbruk som skal dekkes inn)

Disposisjonsfond inkl. merforbruk i prosent av driftsinntekter 2024

Samtidig har de fleste nettverkskommunene en netto lånegjeld som overstiger driftsinntektene

Netto lånegjeld fratrukket ubundne investeringsfond i prosent av driftsinntekter 2024

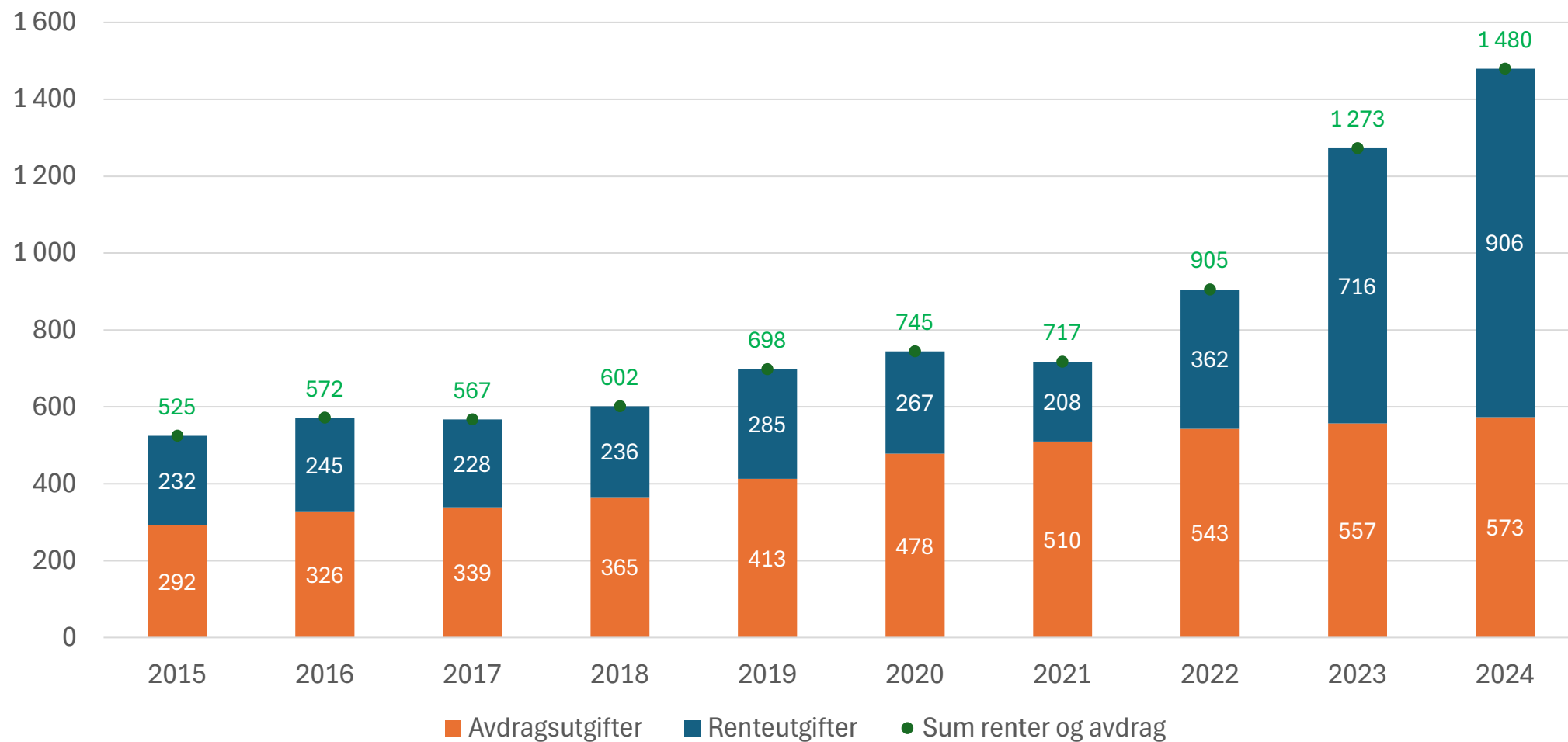

— 335 kommuner med regnskapstall

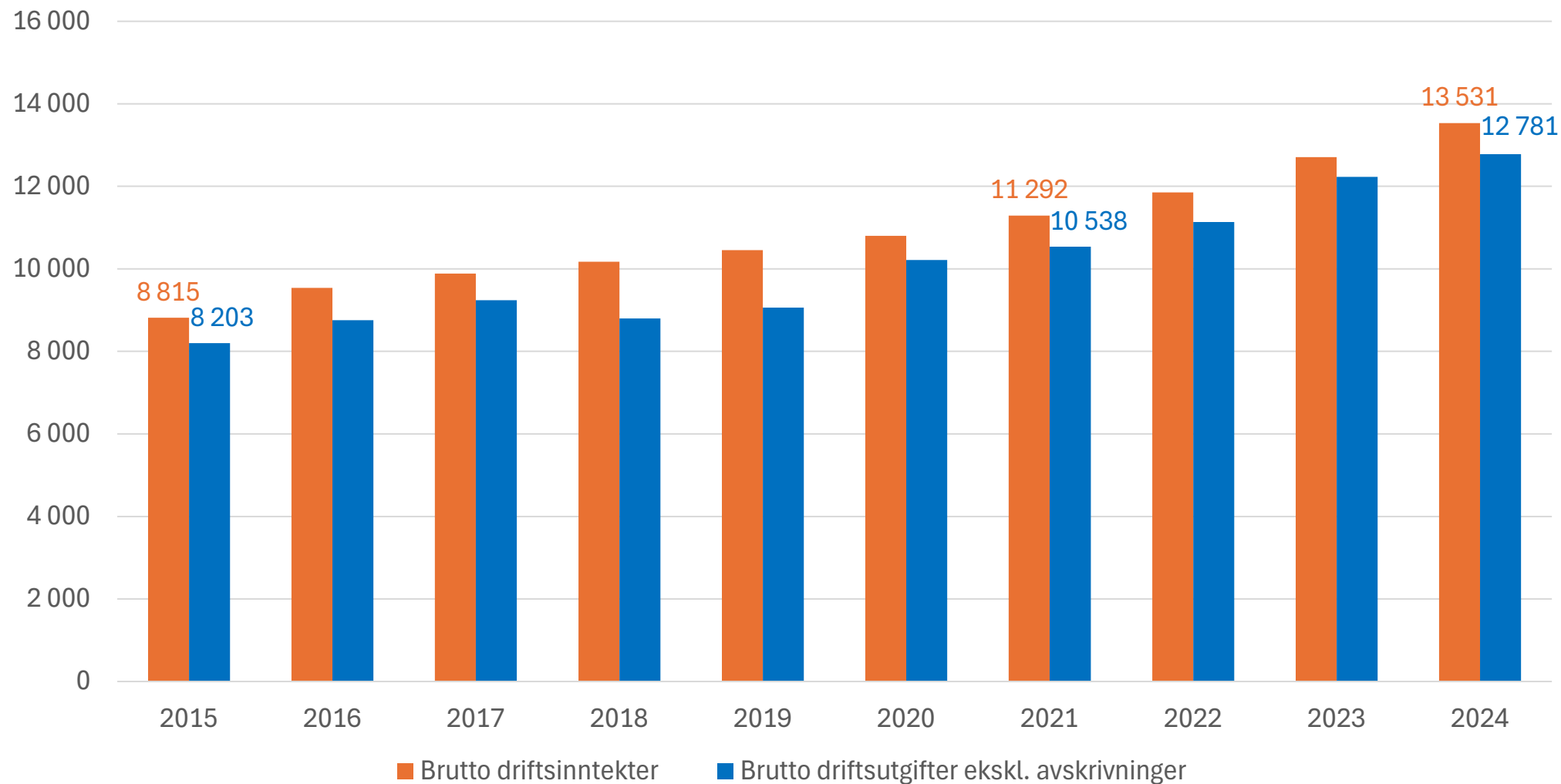
I nettverkskommunene har rente og avdragsutgiftene økt med nesten 1 mrd. kroner fra 2015 til 2024 og de har mer enn doblet seg fra 2021 til 2024.

Rente og avdragsutgifter 2015 - 2024 i 14 nettverkskommuner (med regnskap 2024)

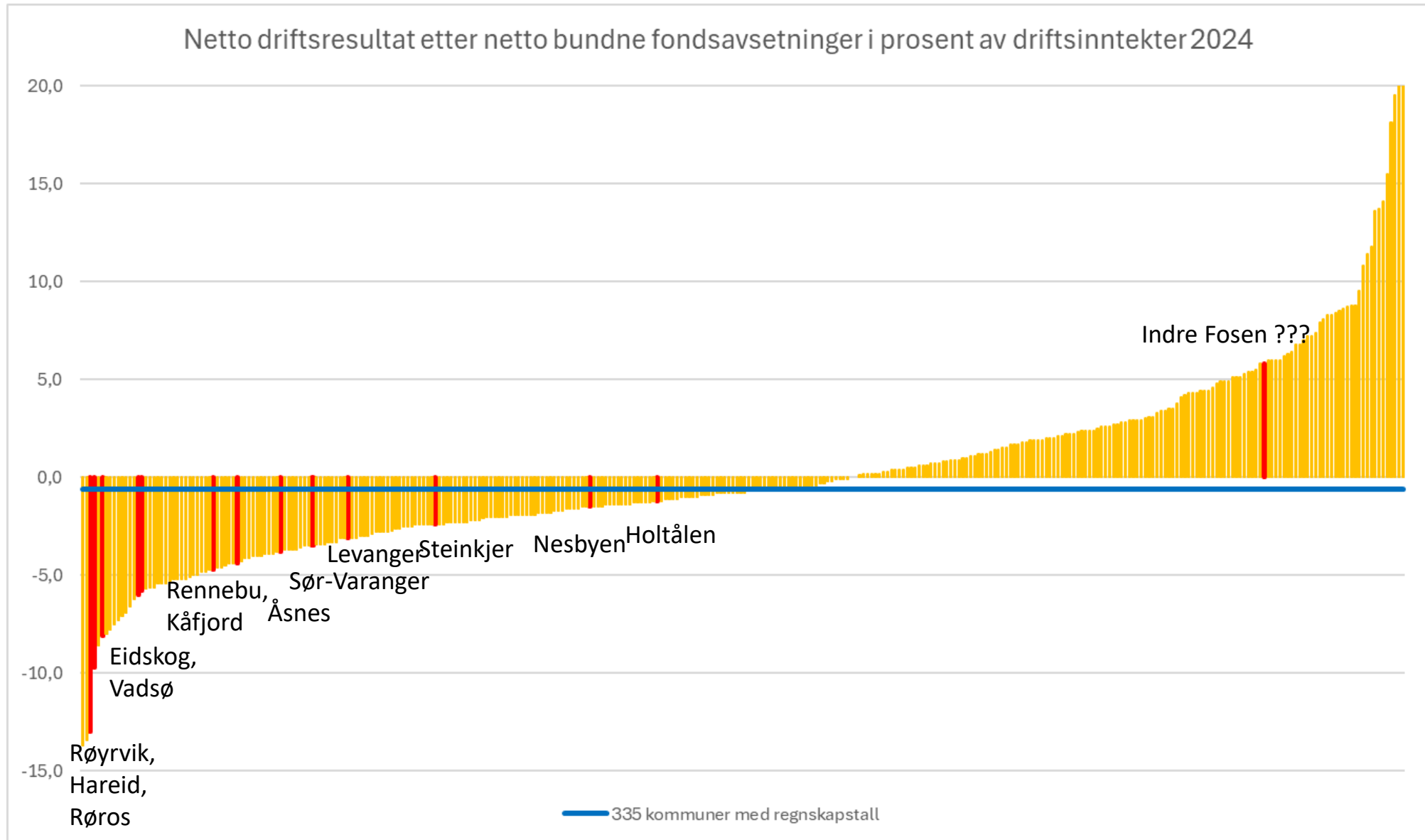

Samtidig har driftsutgiftene økt om lag like mye som inntektsveksten

Brutto driftsinntekter og driftsutgifter 2015 - 2024 i 14 nettverkskommuner (med regnskap 2024)

Økte renter og avdrag som ikke finansieres av økningen i driftsinntektene er hovedforklaringen til at nettverkskommunene fikk svært svake resultater i 2024

Hvordan kan det økonomiske handlingsrommet bedres både på kort og lang sikt?

Lånegjeld

Disposisjons-
fond

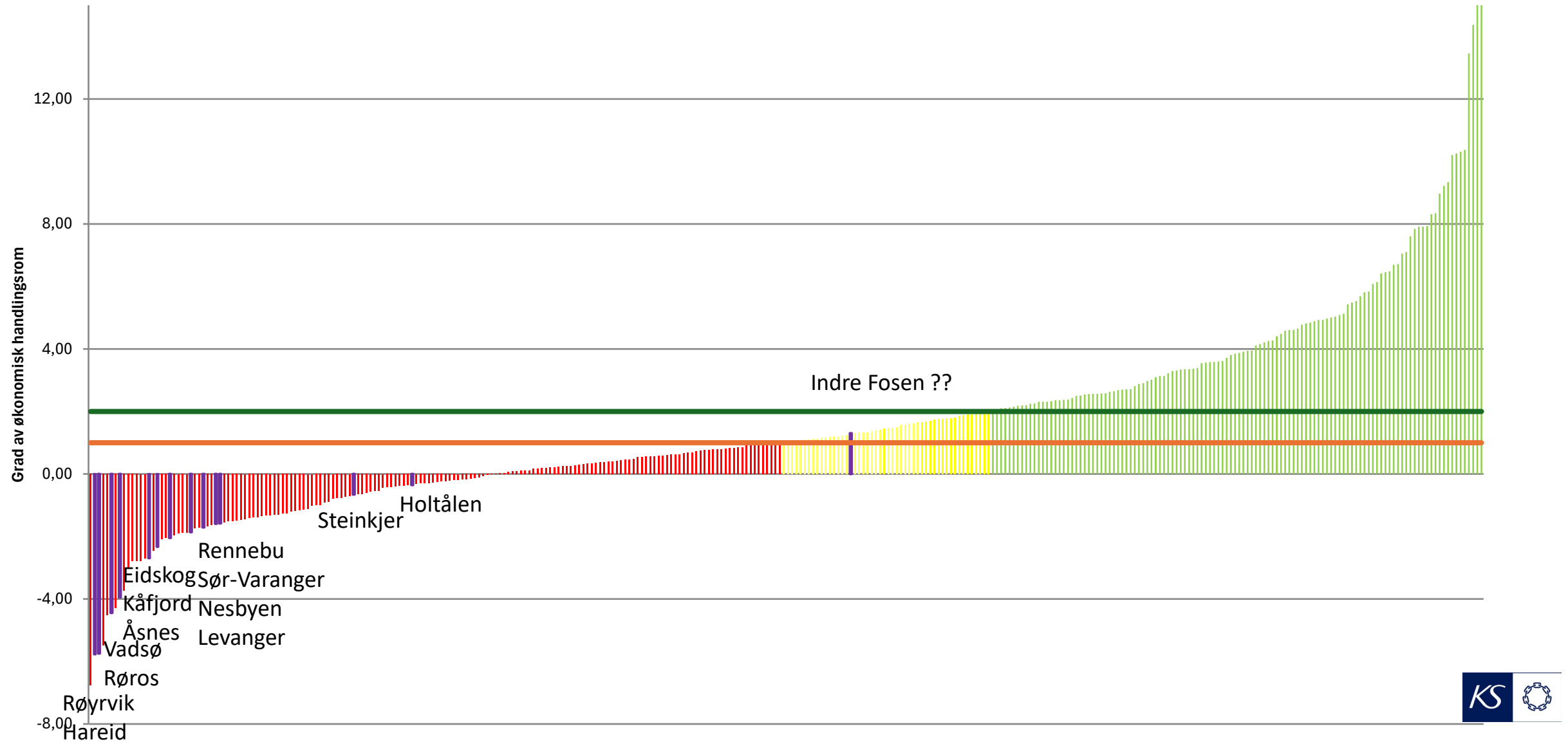
Netto
driftsresultat

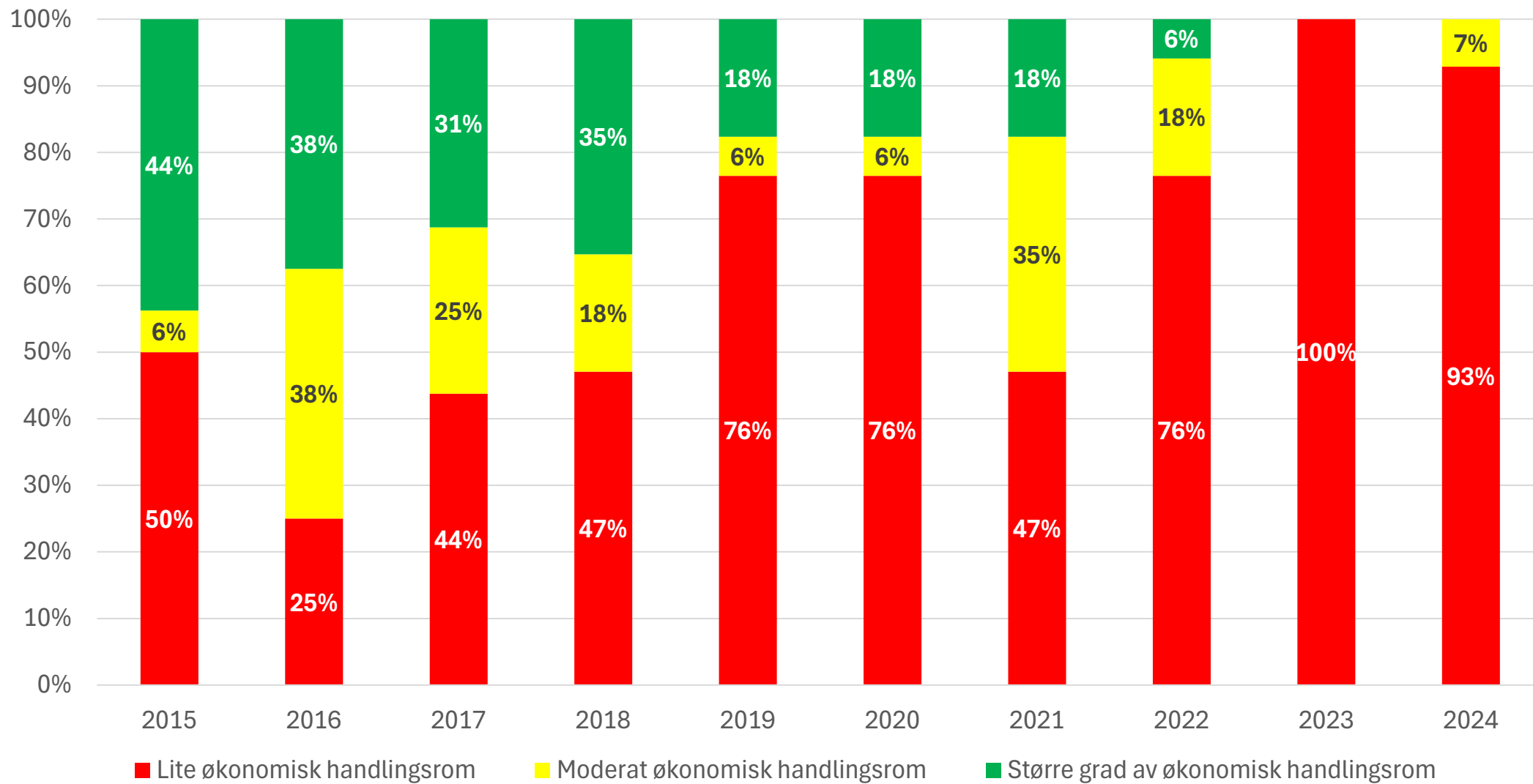
Befolknings-
utvikling

Det økonomiske handlingsrommet er tilnærmet fraværende i de fleste nettverkskommunene

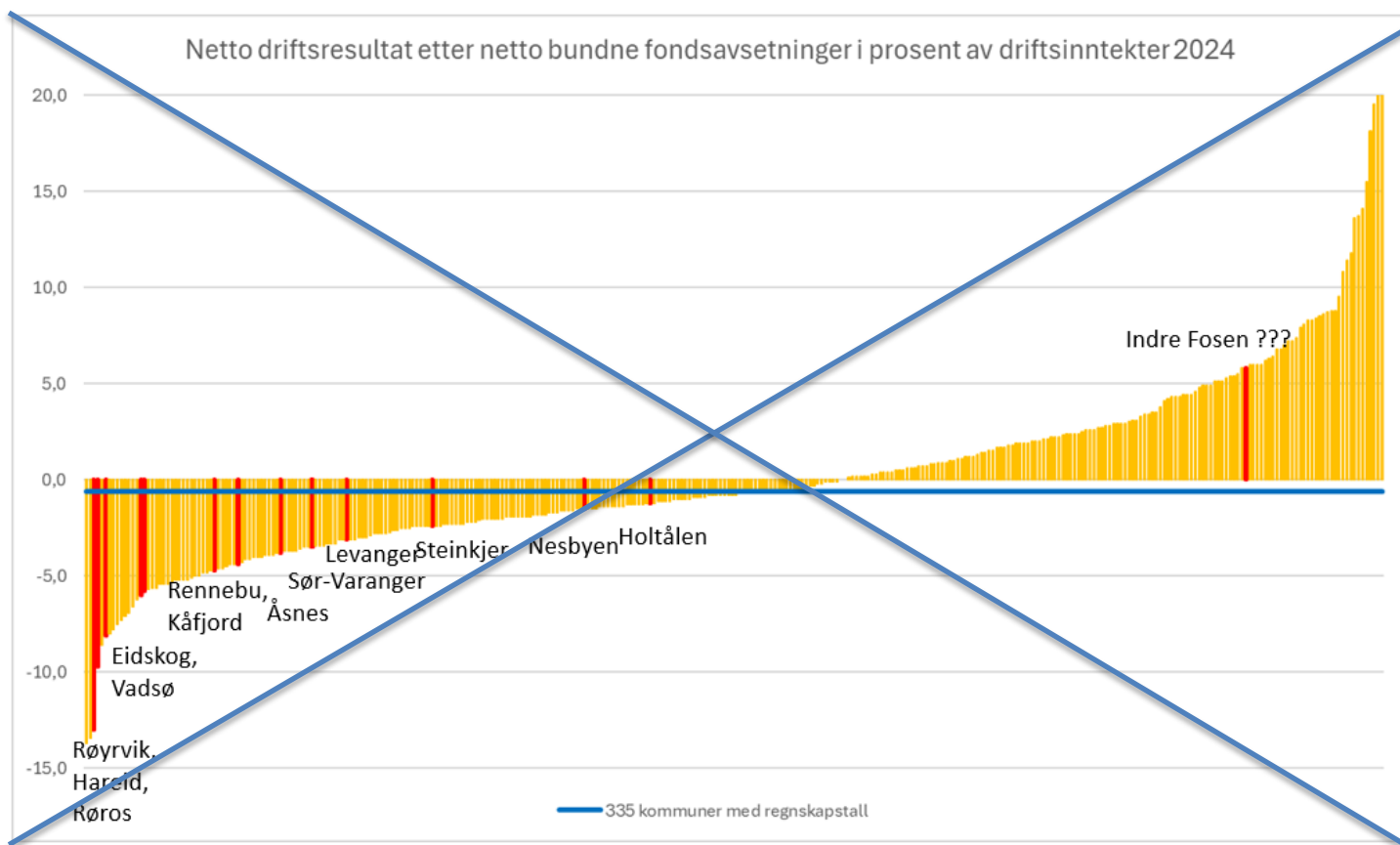
Økonomisk handlingsrom 2024 - kommuner

Og det økonomiske handlingsrom i de fleste nettverkskommunene har vært presset i mange år, med et midlertidig pusterom i pandemiårene

De svake resultatene i nettverkskommunene i 2024 kan vi vel bare sette en strek over

Styringsmålet i 2025 burde vel i alle nettverkskommunene være å **stoppe blødningen** dvs. få et netto driftsresultat i pluss

Hvordan kan det økonomiske handlingsrommet bedres både på kort og lang sikt?

Lånegjeld

Disposisjons-
fond

Netto
driftsresultat

Befolknings-
utvikling

Driften må i pluss – stoppe blødningen

Se etter muligheter og ikke begrensninger:

- Salg av anleggsmidler og nedbetaling av gjeld
- Mer samarbeid med nabokommuner og/eller andre
- Tilbys tjenester i riktig omfang og kvalitet
- Læring av andre kommuner som leverer samme tjenestekvalitet til lavere kostnad
- Merutgifter/mindreinntekter i 2025 må dekkes inn umiddelbart

Rammene i kommuneøkonomien

Rune Bye og Sigmund Engdal, nettverkssamling 23. april 2025

*«En selvstendig, effektiv og
nyskapende kommunesektor»*

Med gretne gamle gubber som styrer verdensmaktene er det vanskelig å si noe om økonomiske utsikter, men sterk vekst i kommunenes inntektsrammer utover demografi og pensjon kan man neppe forvente.

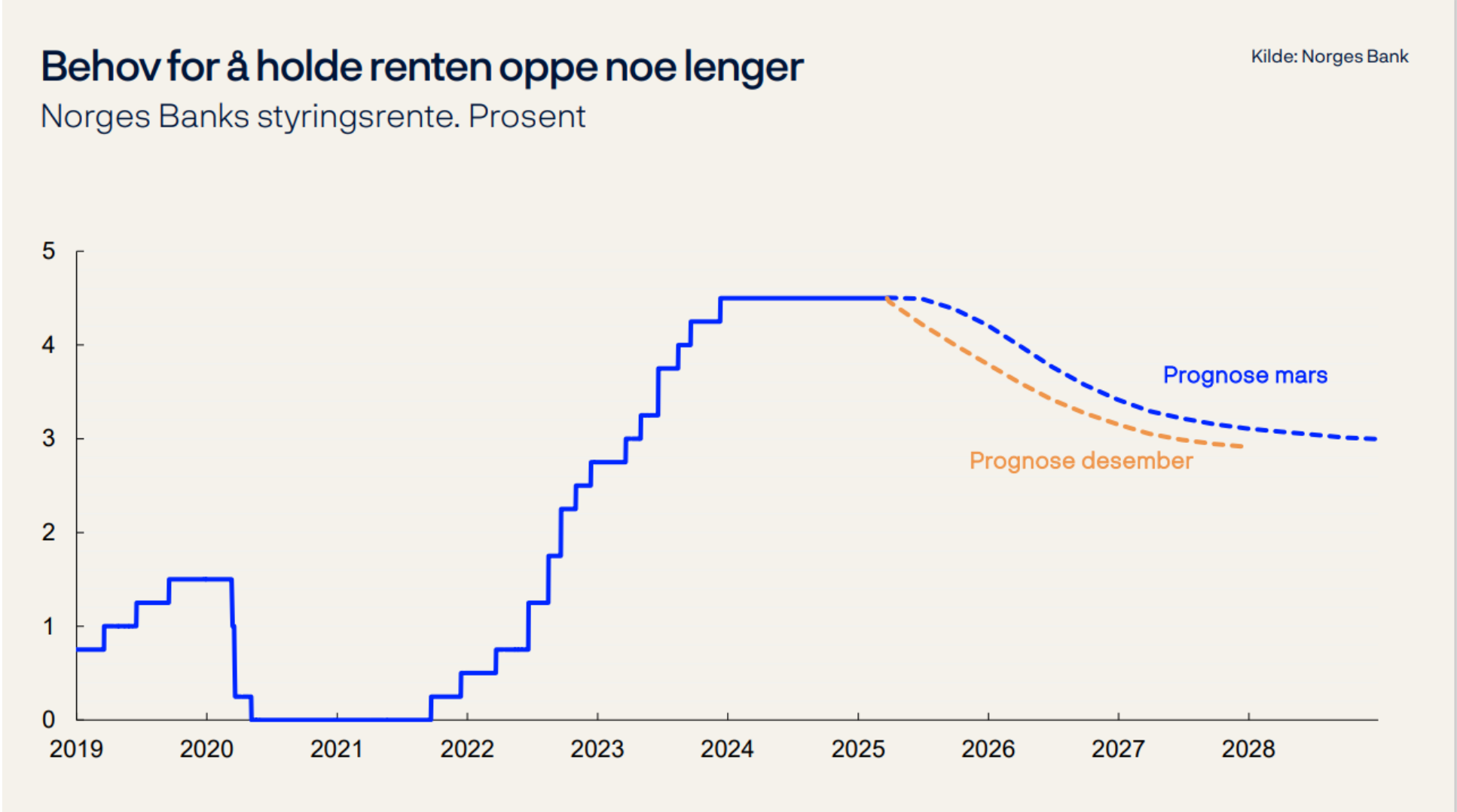
[Forsiden](#) • [Aktuelt](#) ▾ • [Nyheter](#)

Statsbudsjettet 2026 skal bidra til trygghet i en urolig tid

Nyhet | Dato: 11.03.2025

Neste års budsjett vil bli preget av at vi lever i en urolig tid, med fortsatt krig i Ukraina, internasjonal uro og fare for tiltagende handelskonflikter. – Med dette bakteppet blir det ekstra viktig å føre en ansvarlig økonomisk politikk. Vi må styrke forsvaret for å trygge Norge. Samtidig må vi holde orden i norsk økonomi for å skape trygghet for bedrifter og husholdninger, sier statsminister Jonas Gahr Støre.

Norges Banks nye rentebane tyder ikke på at dere får særlig drahjelp av lavere renter, og det nye langsiktige styringsrentenivået er langt høyere enn det vi er vant til fra tidligere

Og det er heller ikke gitt reduserte styringsrenter fra Norges Bank gir lavere renter for kommunene

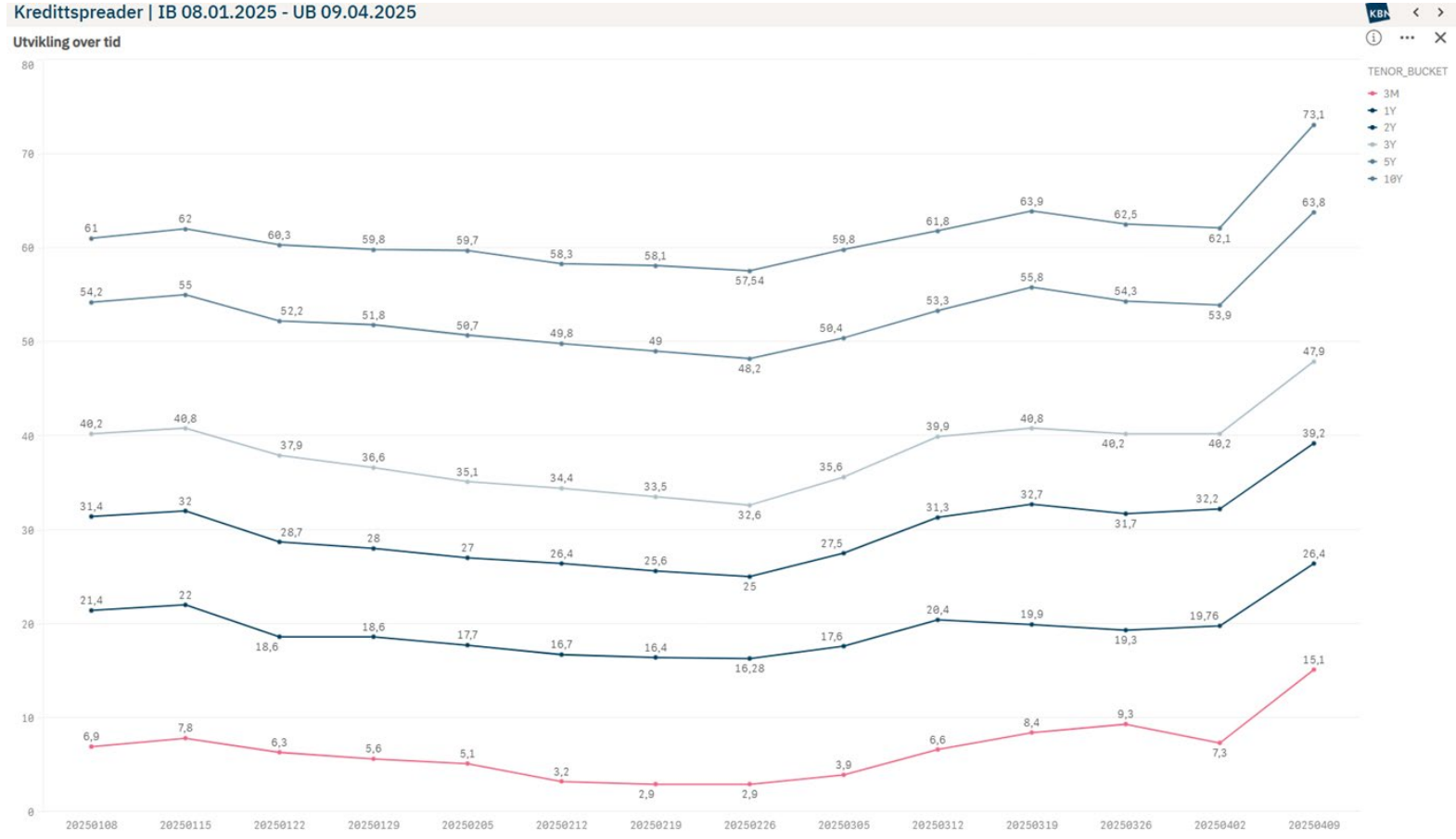

Hvor går verden og rentene herfra?

Verden opplever i disse dager en omfattende omorganisering av global handel og økonomi.

08.04.2025 / Nyheter

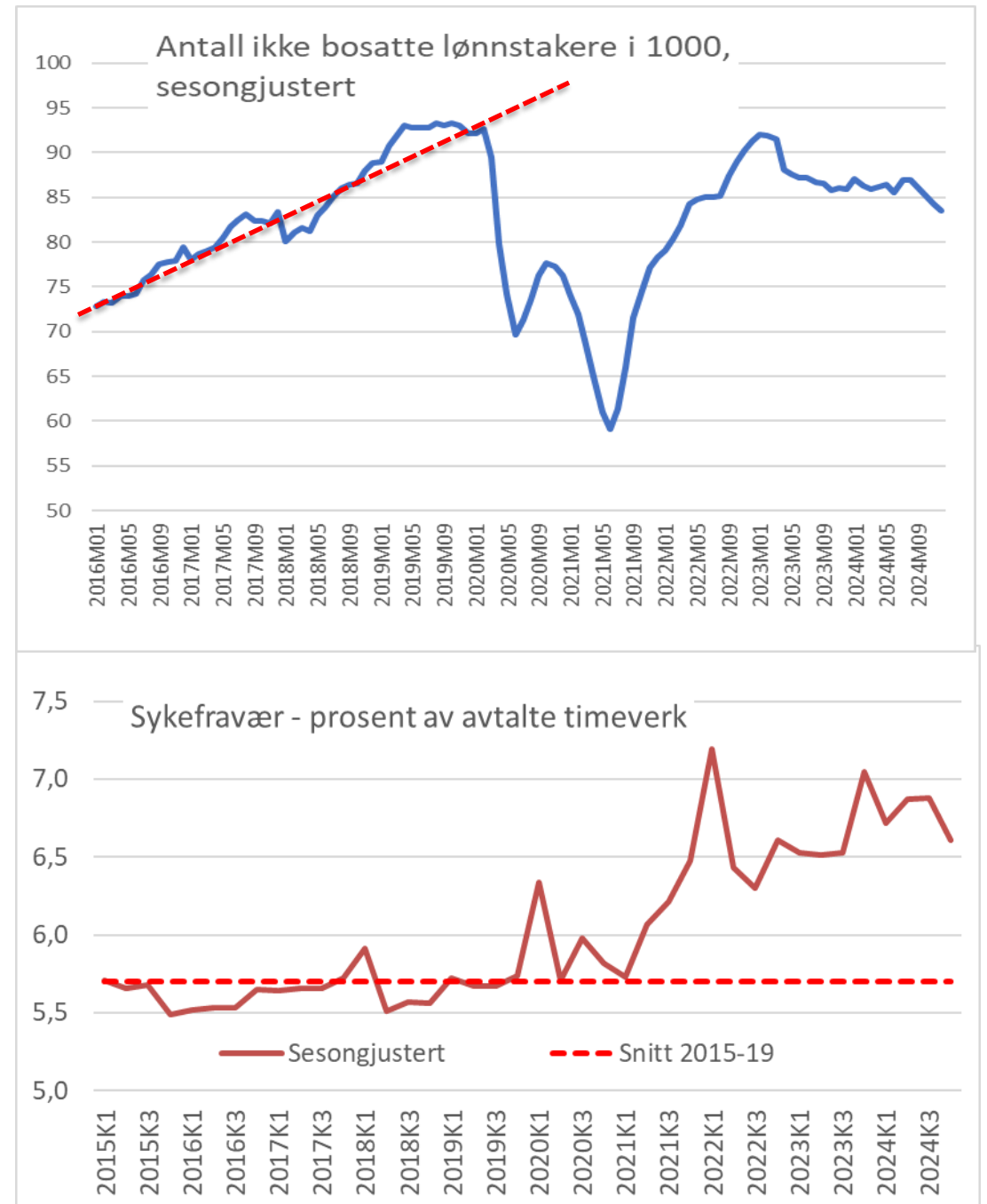
<https://www.kbn.com/om-oss/nyheter/2025/hvor-gar-verden-og-rentene-herfra/>

Mangel på kompetent arbeidskraft er likevel utfordring nr. 1 (og her kan vi ikke skylde på verdensøkonomien):

Lav arbeidsinnvandring og høyt sykefravær en del av bildet

- Trekker arbeidsledigheten ned
- Liten tilgang på kortsiktig utenlandsk arbeidskraft
  - Går ned og er langt under trenden fra før pandemien
- Høyt sykefravær
  - men tendens til nedgang gjennom 2024

Mangel på kompetent arbeidskraft en allerede en utfordring i de fleste kommuner

VG

Har brukt 100 millioner på vikarer: Slik tar kommunen grep

GEILO (VG) Kommunen har de to siste årene leid inn helsepersonell for nesten 100 millioner kroner. – Vi har kastet penger etter vikarbyråene, sier kommunalsjef Brit Kvile.

Line Møller (foto)

HA – nær og viktig

Kommunen har inngått avtale med 10 bemanningsbyråer

Økonomisjef Pål Granholmen forteller at kommunen trenger vikarbyråer ved sykdom og ferieavvikling. Foto: Trine Høistad

Av Trine Høistad

Publisert: 19.08.24 22:21

Del

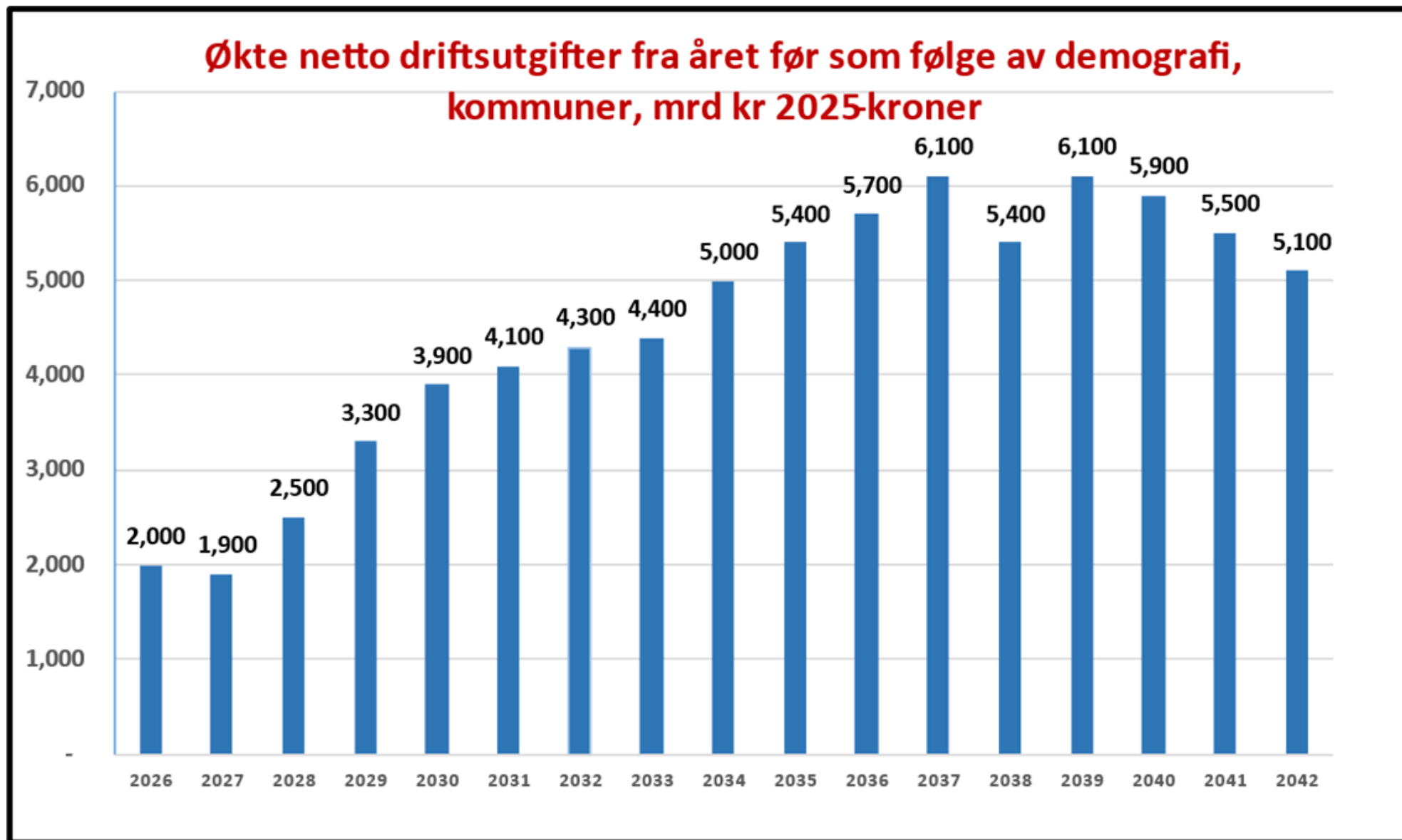
Hvor mange bemanningsbyråer trengs det i en tid der kommunen både har ansettelsesstopp og overtallighet? 10 byråer, mener kommunen.

Kommunenes inntektsrammer styres i stor grad av staten

- Ressurstildelingen/rammene styres gjennom stats- og nasjonalbudsjettet
  - KS/kommunesektoren har regelmessig møter med regjeringen om rammene, konsultasjonsordningen
- Mest direkte statlig styring gjennom rammetilskuddet og øremerkede statstilskudd, men også via fastsettelsen av skatteregler, maksimale skattesatser og lovbestemmelser om avgifter og gebyrer
  - Eksempel på lovbestemmelser: makspris barnehager, selvkost VAR, inntektsgradering helsetjenester
  - Kommunen påvirke egne inntektsrammer gjennom eiendomsskatten og naturressursinntekter.
- Stats- og nasjonalbudsjettet har ettårsperspektiv
  - kan være utfordrende i den kommunale økonomiplanleggingen siden kommunestyrene skal vedta en saldert økonomiplan for 4 år

Befolkningsendringer utløser store behov for økte rammer i kommunene framover

Gjør det krevende å finne rom for vekst i kommunerammene utover demografi og pensjon

Realvekst i 2026 – hva kan forventes?

- Demografi
- Pensjon
- Er det rom for mer?

RNB 2025

- Ny AFP
- Tilskudd til utleieboliger?
- Kollektivtrafikk?

Økt handlingsrom gjennom “ryddesjau” i den statlige styringen av kommunesektoren

Foto: Foto: Torgeir Haugaard / Forsvaret

Rammene i kommuneøkonomien

Rune Bye og Sigmund Engdal, nettverkssamling 23. april 2025

*«En selvstendig, effektiv og
nyskapende kommunesektor»*

FOTO: NTB SCANPIX

Studio album by Supertramp